ଟୀପ୍ପଣୀ

୨୧

ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି (SOCIAL DEVIANCE)

ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାଜରେ ବାସ କରୁ । ସମାଜ ବିନା ଆମେ ବଞ୍ଚିପାରିବା ନାହିଁ । କାରଣ ଜନ୍ମରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଉ । ସମାଜରେ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ କିଛି ନୀତି ନିୟମ, ତଥା ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସବୁକୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଆପଣମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁସ୍ତକରେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଯେ କିପରି ସମାଜ ନିଜର ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଅନୁଯାୟୀ ଆମମାନଙ୍କଠାରୁ ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରେ । ସେହି ସବୁ ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧମାନଙ୍କର ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ତଥା ପ୍ରୋତ୍ସାହନାତ୍ମକ ଅନୁମତି (Sanctions) ରହିଛି । ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ସେସବୁକୁ ମାନିବା ଆଶା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସମାଜର ଆଶାନୁଯାୟୀ କେତେକ ସଦସ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରି ନଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି (Social Deviance)ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଅପରାଧ, ସ୍କୁଲକୁ ନ ଯାଇ ବଦମାସି କରିବା, ବାଲୁଙ୍ଗାମି, ଯୁବ ଅପରାଧ, ମଦ୍ୟପାନ, ନିଶାସକ୍ତତା ଇତ୍ୟାଦି ହେଉଛି ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତିର ଉଦାହରଣ ।

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆପଣମାନେ ଏହିସବୁ ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି ବିଷୟରେ ପଢ଼ିବେ ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (Objectives)

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ପଢିବା ପରେ ଆପଣ,

- ଅପରାଧକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ ।
- ବାଲୁଙ୍ଗାମି ଓ ଯୁବ-ବଦମାସି (Vagrancy and truancy)କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହାର ପ୍ରକାର ମାନ ଦର୍ଶାଇ ପାରିବେ ।
- ଯୁବ ଅପରାଧ (delinquency)ର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରିବେ, ଏବଂ
- ମଦ୍ୟପାନ ଓ ନିଶାସକ୍ତତାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ ।

୧୨.୧ ଅପରାଧ (Crime)

ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି ହେଉଛି ସେହିସବୁ ବ୍ୟବହାର ଯାହା ସମାଜର ପ୍ରତିମାନ, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ଆଶାନୁଯାୟୀ ହୋଇନଥାଏ । ଏହିସବୁ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରତି ସାମାଜିକ ଅନୁମତି ନ ଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସେସବୁକୁ 'ଅସାମାଜିକ' ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ । ଆପଣମାନେ ଅପରାଧ ଓ ଅପରାଧିମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବେ ।

ଆପଣମାନେ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧ ଓ ଅପରାଧିଙ୍କୁ ଟିଭି ଓ ସିନେମାରେ ଦେଖିଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି ଅପରାଧ କ'ଣ ? ଅପରାଧ ହେଉଛି ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର । ସମାଜରେ ଏପରି କେତେ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବହାର ଅଛି ଯାହା ପାଇଁ ସାମାଜିକ ଅନୁମତି (Sanction) ନ ଥାଏ । ସମାଜ ନିଜର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଏପରି ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରି ନଥାଏ । ଏହି ସବୁ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା, ହତ୍ୟା, ଚୋରୀ, ଡକେଇତି, ଧର୍ଷଣ, ରାହାଜାନି ଇତ୍ୟାଦି ସାମିଲ ଥାଏ । ଏହି ସବୁକୁ ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର କୁହାଯାଏ । ସେସବୁ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଅପରାଧ ହେଉଛି ଏକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି । ଏହା "ସମାଜର ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଆଶା" ଓ "ଯାହା କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଇଚ୍ଛା", ଏହି ଦୁଇ ଚିନ୍ତାଧାରା ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଯୋଗୁଁ ଘଟିଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ ଯେତେବେଳେ ସମାଜର କେତେକ ସଦସ୍ୟ ସମାଜର ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅନୁପାଳନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହୁଏ । ସେହି ସଦସ୍ୟମାନେ ସମାଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ପ୍ରତିମାନ ସବୁକୁ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଅସାମାଜିକ ଶୈଳୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତି । ଅପରାଧ, ମନ ଭିତରେ ଚାପି ହୋଇ ରହିଥିବା କାମନା ସବୁକୁ ପୂରଣ କରେ । ଅପରାଧ ହେଉଛି ଏଭଳି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ, ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଶୋଧ ନିଏ, ଧନସଂପତ୍ତି ଛଡ଼େଇ ନିଏ, ନିଜର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକରେ କିମ୍ବା ଅତ୍ୟାଚାର କରେ ଓ ନିଜ ମନର ଅପୂର୍ଣ୍ଣ କାମନା ସବୁକୁ ପୂରଣ କରିଥାଏ । ତେବେ ଅପରାଧିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।

ଅପରାଧ ଜନ୍ମଗତ ନୁହେଁ । ତାହା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ସମାଜ ହିଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପରାଧି କରିଦିଏ । ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାରେ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଶା, ଆକାଂକ୍ଷା ପୂରଣ କରିବାରେ ସମାଜ ବିଫଳ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅପରାଧର ସାହାଯ୍ୟ ନିଅନ୍ତି । ଆଜିକାଲି, ଅପରାଧିମାନେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ତଥା ଆଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ ଅପରାଧ ଘଟାଇବାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହେଇଛନ୍ତି । ସଂଗଠିତ ଅପରାଧ ଯଥା-ଡକାୟତି ଓ ଆତଙ୍କବାଦୀ ଆକ୍ରମଣ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ବିକଶିତ ଉନ୍ନତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସବୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଆମ ସମାଜରେ ବୃତ୍ତିଗତ ଅପରାଧି (Professional Criminals)ମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଧବଳ-ମୁଖ ଅପରାଧ (White-Collar crime) ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହି ଅପରାଧ ସବୁ ସମାଜର ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ବର୍ଗର ଲୋକମାନେ କରିଥାଆନ୍ତି ଓ ସହଜରେ ଖସିଯାଇଥାନ୍ତି ।

ଅପରାଧର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ରାଜନୈତିକ, ଧାର୍ମିକ, ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ କାରଣ ସବୁ ରହିଛି । ଏହା ଜନସଂଖ୍ୟା ବିସ୍ଫୋରଣ, ଔଦ୍ୟୋଗିକିକରଣ ଓ ଆଧୁନିକୀକରଣ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ । ଆମ ସମାଜରେ ସବୁ ଜାତିର ଲୋକେ ସମାନ-ପ୍ରସ୍ଥିତି ଉପଭୋଗ କରି ନଥାନ୍ତି ସଂପତ୍ତିର ଭାଗବଣ୍ଟା ବେଳେ ଭାଇମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ସଂଘର୍ଷ ଘଟିଥାଏ । ଏହା ଅପରାଧକୁ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଜନ୍ମ

ଟୀପ୍ପଣୀ

ଦେଇଥାଏ । ସମାଜରେ ସମ୍ବଳର ଅସମ ବଣ୍ଟନ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧିକ ବ୍ୟବହାରକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥାଏ । ଆଜିକାଲି ସମାଜରେ ରାଜନୀତିର ଅପରାଧିକରଣ ଓ ଅପରାଧିମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକରଣ ତଥା ଅପରାଧମାନ ଘଟୁଛି । ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅପରାଧ ସହିତ ପ୍ରତକ୍ଷ ଭାବରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ, ଯେମିତକି ଲୁଟପାଟ, ଡକେଇତି, ରାହାଜାନୀ, ହତ୍ୟା ଓ ଧର୍ଷଣ ଇତ୍ୟାଦି ।

ବିକୃତ ମାନସସିକତାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଅପରାଧ ଘଟାଇ ନିଜର ବିକୃତ ମାନସିକତାର ଇଚ୍ଛାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିଥାନ୍ତି । ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧ ଘଟାଇଥାଆନ୍ତି । ସହରୀକରଣ, ଔଦ୍ୟୋଗିକୀକରଣ ଓ ଆଧୁନିକୀକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନ ଲୁଟପାଟ, ଡକେଇତ, ହତ୍ୟା ଓ ଯୌନ ଅପରାଧ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ଅଶ୍ଳୀଳ ପୁସ୍ତକର ପଠନ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧିକ ବ୍ୟବହାରକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ନ୍ୟାୟପାଳିକା ତଥା ଦଣ୍ଡ ବିଧାନକାରୀ ଏଜେନ୍ସିମାନଙ୍କ ରେ ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପିଥିବାରୁ ଅପରାଧିମାନେ ଖସି ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ଆହୁରି ବଳଶାଳୀ ହୋଇ ଅଧିକ ଅପରାଧମାନ ଘଟାଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୧

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରତି ବକ୍ତବ୍ୟ ପାଇଁ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଲେଖ ।

୧. ଅପରାଧକୁ ସାମାଜିକ ଅନୁମତି ମିଳିଥାଏ ।
୨. ଅପରାଧ ହେଉଛି ଏକ ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର ।
୩. ମନ ଭିତରେ ଚାପି ହୋଇ ରହିଥିବା କାମନାର ପରିପୂର୍ତ୍ତିର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ହେଉଛି ଅପରାଧ ।
୪. ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ସମାଜର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କଠାରୁ ଆଶା, ଏହି ଦୁଇ ଭାବନାର ସଂଘର୍ଷରୁ ଅପରାଧ ଜନ୍ମନିଏ ।
୫. ଅପରାଧି ହୋଇ କେହି ଜନ୍ମ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ସମାଜରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

୨୧.୨ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଭ୍ୟାସଗତ ଅନୁପସ୍ଥିତି ବା "ପଳାୟନପଟୁତା" (TRUANCY)

ଆପଣମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବାର ବାହାନା କରି ସ୍କୁଲରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବେ । ବେଳେବେଳେ ସ୍କୁଲ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ବା ସ୍କୁଲଶିକ୍ଷକ/ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କର ଅନୁମତି ନ ନେଇ କିଛି ପିଲା ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଇଥାଆନ୍ତି । ଏହାକୁ ଆମେ ସାଧାରଣ କଥିତ ଭାଷାରେ ବାଲୁଙ୍ଗାମି ବୋଲି କହିଥାଉ । ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଇ ଯାଉଥିବା ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଅସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯଥା ଇତସ୍ତତ ଭାବରେ ବୁଲିବା (ବାରବୁଲା), ଯୁବ-ଅପରାଧ ଘଟାଇବା, ଜୁଆ ଖେଳିବା, ଝିଅପିଲାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅରୁଚିକର ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବା ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ଏହିଭଳି ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲ ସମୟରେ ସ୍କୁଲରେ ରହନ୍ତି ନି କିମ୍ବା ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏହି ସବୁ ସମୟରେ ତାସ ଖେଳିବା, ସିନେମା ଦେଖିବା, ହୋଟେଲକୁ ଯାଇ ଖାଇବା, ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ, ରେଲୱେ ଷ୍ଟେସନ, ବଜାର ଘାଟ ତଥା ଭିଡ଼ ଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ଯିବା ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ବାରବୁଲା ଭଳି ଆଚରଣ କରନ୍ତି ଓ ନାନା ବଦମାସି କରିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଏଥିପାଇଁ ବହୁ

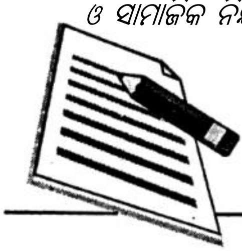

ସମୟରେ ଜନସାଧାରଣ ତଥା ପୁଲିସ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ସବୁ ଘଟଣା କ୍ରମରେ ପଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପେଷାଦାର ଅପରାଧିଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଆସନ୍ତି ଓ କିଶୋର ଅପରାଧିରେ ପରିଣତ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ସ୍କୁଲରୁ ପଳେଇବା ପ୍ରବୃତ୍ତି ବାରବୁଲା ପଣିଆ ତଥା କିଶୋର ଅପରାଧି ପଣିଆ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଏ ।

ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଉଥିବା ପିଲା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ର ହୋଇଥାନ୍ତି । କେତେକ ମୂଳରୁ ସ୍କୁଲକୁ ଯା'ନ୍ତି ନାହିଁ, କେତେକ ବେଳେ ବେଳେ ସ୍କୁଲ ଯା'ନ୍ତି, କେତେକ ସ୍କୁଲକୁ ଯା'ନ୍ତି, କିନ୍ତୁ କ୍ଲାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେକ କେବଳ ଉପସ୍ଥାନ ପାଇଁ ସ୍କୁଲ ଯା'ନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ମଧ୍ୟାନ୍ନ ବିରତି ରେ ସ୍କୁଲକୁ ପଳାନ୍ତି ।

ସ୍କୁଲ ରୁ ପଳାଇଯିବା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିଘଟନ, ସାମାଜିକ ବିଘଟନ, କୁସଙ୍ଗତି, ଖରାପ ଅଭ୍ୟାସ, ଅଳସୁଆମି, ଅନୈତିକତା ଓ ଚରିତ୍ରହୀନତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ମିଳିଥାଏ । ଏହାର କେତେକ ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ହେଲା – ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ସମାଜରେ ନିମ୍ନ ସ୍ଥିତି, ପରିବାରର ଗରିବୀ, ଅନାକର୍ଷଣୀୟ ଚେହେରା, ହୀନମନ୍ୟତା, ଶ୍ରେଣୀ ମିତ୍ର (Class Mate)ମାନଙ୍କ ସହିତ ଝଗଡ଼ା, କୁ-ସଙ୍ଗ, ତଥା ଅଭିଭାବକ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର, ପାଠକୁ ବୁଝିବାରେ ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ପରୀକ୍ଷା ଭୟ ଇତ୍ୟାଦି । ଗରିବ ପରିବାରର ପିଲାମାନେ ଧନୀଘରର ପିଲାମାନଙ୍କ ସହ ସମଯୋଜନ (adjust) କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ହୀନ ମନ୍ୟତାର ଭାବନାକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ । ଫଳରେ ସେମାନେ ସ୍କୁଲରୁ ଦୂରେଇ ରହନ୍ତି । କେତେକ ପିଲା କୁ-ସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଇ ସିନେମା ଦେଖନ୍ତି, ବଜାର ବୁଲନ୍ତି ଓ ବିଭିନ୍ନ ବାଲୁଙ୍ଗାମି କରନ୍ତି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୨

ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

୧. ସ୍କୁଲରୁ ପଳାୟନ, ଏପରି ଏକ ବ୍ୟବହାର ଯାହାର ସାମାଜିକ ଅନୁମତି .... (ଅଛି, ନାହିଁ) ।

୨. ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଉଥିବା ପିଲା .... କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ରହନ୍ତି । (ସାମାଜିକ, ଅସାମାଜିକ)

୩. ସ୍କୁଲରୁ ପଳାୟନ ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ଦିଗରେ .... (ବାଧକ, ପ୍ରୋତ୍ସାହନ) ।

୪. ସ୍କୁଲରୁ ପଳାୟନ ଯୁବ ଅପରାଧ ତଥା ବାରବୁଲା ପଣିଆ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର .... କରିଥାଏ । (ପ୍ରସ୍ତୁତ, ଧ୍ୱଂସ)

୫. ସ୍କୁଲରୁ ପଳାଉଥିବା ପିଲାମାନେ ନିୟମିତ ସ୍କୁଲ .... (ଯାଆନ୍ତି, ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ) ।

୨୧.୩ ବାରବୁଲା ପଣିଆ (VAGRANCY)

ବାରବୁଲା ପଣିଆ ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଏକ ବିକୃତ ସାମାଜିକ ଆଚରଣ ଅଟେ । ଏଥିରେ ବିନା କାରଣରେ ପିଲାମାନେ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲନ୍ତି । ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାରରେ ସମାଜର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରକାର ଆଚରଣ ସମାଜରେ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିରେ ପିଲାମାନେ ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୀନ ଭାବରେ ବୁଲନ୍ତି । ସେମାନେ ବାଟରେ ଯାଉଥିବା ଝିଅ ପିଲାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଭଦ୍ର ଟୀକା

ଟୀପ୍ପଣୀ

ଟୀପ୍ପଣୀ କରନ୍ତି ତଥା ଅଶାଳୀନ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । ବିନା କାରଣରେ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଗାଳି ଗୁଲଜ କରନ୍ତି । ସମୟ ସମୟରେ ସେମାନେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ଝଗଡ଼ା, ମାରପିଟ୍ ଆଦି କରିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜର ପରିବାର ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଦଣ୍ଡ, ମାଡ଼, ଜେଲ, ଏପରିକି ମୃତ୍ୟୁକୁ ବି ଭୟ ନଥାଏ ।

ବାରବୁଲାମାନଙ୍କର ପରିବାର ସମୁଦାୟ ତଥା ସମାଜ ପ୍ରତି କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ନ ଥାଏ । ସେମାନେ ନିଜର ଅରୁଚିକର ଓ ଅସାମାନ୍ୟ ତଥା ଅସ୍ୱାଭାବିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ସମାଜ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି । ଆମେ ପ୍ରାୟତଃ ସିନେମା ହଲ, ରେଲୱେ ଷ୍ଟେସନ, ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ, ପାର୍କ, ବସ୍ତି ଅଞ୍ଚଳ, ବଜାର ଘାଟ, ସ୍କୁଲ କଲେଜ ଗେଟ୍ ଆଗରେ, ପରିବା ବଜାରରେ, ଧାର୍ମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଶୋଭାଯାତ୍ରା, ରାଜନୈତିକ ଶୋଭାଯାତ୍ରା, ମେଢ଼ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଏହି ବାରବୁଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଥାଉ । ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି ସ୍ଥିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଆୟ ର ସ୍ରୋତ ନ ଥାଏ । ସେମାନେ ଚୋରୀ, ଡକାୟତି, ପକେଟମାର, ଜୁଆ, ବେଶ୍ୟାଳୟ, ଦାଦାଚାନ୍ଦା (ବଟି) ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଆୟ କରି ଚଳିଥାଆନ୍ତି । ବାରବୁଲା ଯେ ବଦଳନ୍ତି ନାହିଁ, ତାହା ନୁହେଁ । ପରନ୍ତୁ, ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ପରିବାର, ସମୁଦାୟ, ସମାଜ ତଥା ପୋଲିସର କଡ଼ା ବିରୋଧ ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ବାରବୁଲା ନିଜ ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଛନ୍ତି ।

ବାରବୁଲା ପଣିଆ ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା ପରିବାରର ପୃଷ୍ଠଭୂମି, ପିତାମାତାଙ୍କର ପିଲା ପ୍ରତି ଆଚରଣ, କୁସଙ୍ଗ, ଜାତି ବ୍ୟବସ୍ଥା, ସମାଜରେ ନିମ୍ନ ସ୍ଥିତି ଓ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କର ରକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୩

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ବାଛ ।

୧. ବାରବୁଲା ପଣିଆ ______ ସହ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅଟେ ।
(କ) ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ (ଖ) ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ
(ଗ) ସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି (ଘ) ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି

୨. ଘର ବୁଲା ପଣିଆ ପାଇଁ
(କ) ସକରାତ୍ମକ/ପ୍ରୋତ୍ସାହନାତ୍ମକ ଅନୁମତି (Positive sanction) ରହିଛି ।
(ଖ) ପ୍ରଶାସନର ସମର୍ଥନ ରହିଛି
(ଗ) ଜନ ସମର୍ଥନ ରହିଛି
(ଘ) ସମାଜର ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ଅନୁମତି ରହିଛି ।

୩. ବାରବୁଲାମାନେ ______ ସହ ସଂପୃକ୍ତ ଥା'ନ୍ତି ।
(କ) ସମାଜର ଉନ୍ନତି (ଖ) ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ
(ଗ) ସମାଜର ପୁନର୍ଗଠନ (ଘ) ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର

୩. ବାରବୁଲାମାନେ ______ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।
(କ) ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ
(ଖ) ସାମାଜିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଭାଗ

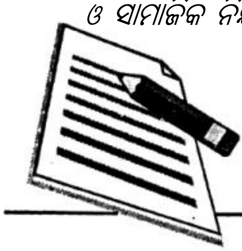

ଟୀପ୍ପଣୀ

(ଗ) ଧାର୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭାଗ

(ଘ) ସମାଜର ଦାୟିତ୍ୱ

୫. ବାରବୁଲାମାନେ ______ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଚଳନ୍ତି ।

(କ) ଶିଶୁ-ଶ୍ରମ (ଖ) ଛୋଟ ମୋଟ କାମ

(ଗ) ପକେଟମାର (ଘ) ଦାଦାବଟି

୨୧.୪ କିଶୋର ଅପରାଧ (Juvenile Delinquency)

ଆପଣମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ ଘଟିବା କଥା ଶୁଣିଥିବେ । ଟିଭି ଧାରାବାହିକ ବା ସିନେମାରେ ଏହା ଘଟିବା ଦେଖିଥିବେ । ପିଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟୁଥିବା ଅପରାଧକୁ କିଶୋର ଅପରାଧ (Juvenile Delinquency) କୁହାଯାଏ । କିଶୋର ଅପରାଧକୁ ସାମାଜିକ ବା ଆଇନଗତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖାଗଲେ ଆମେ ଜାଣିବା ଯେ ଯେତେବେଳେ ପିଲାଟି ସମାଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ପ୍ରତିମାନ, ପ୍ରଥା-ପରଂପରା ପ୍ରତି ଅସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ତାକୁ କିଶୋର ଅପରାଧି ବୋଲି କହିଥାଉ । କିନ୍ତୁ ଆଇନଗତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଏହାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପିଲା ରାଷ୍ଟ୍ର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ଆଇନ୍‌କୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରେ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ କିଶୋର ଅପରାଧି କୁହାଯାଏ ।

କିଶୋର ଅପରାଧ ଏକ ଅସାମାନ୍ୟ, ଅସ୍ୱାଭାବିକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ପିଲା ଅପରାଧ ଘଟାଇଥାଏ । ଏହା ଏକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି ଯାହା ସମାଜରେ ବିଘଟନ ଘଟାଇଥାଏ ।

ଉଭୟ ଅପରାଧ ଓ କିଶୋର ଅପରାଧ ହେଉଛନ୍ତି ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର । ଉଭୟ ସାମାଜିକ ଓ ବୟୋକ୍ତିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ସୃଷ୍ଟି କରିଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁଇଟି ଧାରଣା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଅପରାଧ, ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଘଟିତ ହେଲାବେଳେ, କିଶୋର ଅପରାଧ ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥାଏ । ଆମ ଦେଶରେ 7-17 ବର୍ଷର ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥିବା ଅପରାଧକୁ କିଶୋର ଅପରାଧ କୁହାଯାଏ । କିଶୋର ଅପରାଧିମାନଙ୍କୁ ସୁଧାର କରାଯାଇଥାଏ, ଥଇଥାନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବୟସ୍କ ଅପରାଧିମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଏ । କିଶୋର ଅପରାଧିମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅପରାଧ, ଯଥା - ଲୁଟପାଟ, ଚୋରୀ, ଡକେଇତି, ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି, ଧର୍ଷଣ, ବାଡ଼ିଆପିଟା, ଠେଲାପେଲା, ହତ୍ୟା, ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ତଥା ପ୍ରତିଶୋଧମୂଳକ ଅପରାଧ ଆଦିରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ମଦ୍ୟପାନ ଓ ନିଶାସେବନ ମଧ୍ୟ କରିଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ଲୁଣ୍ଠନ, ଡକାୟତି, ଚୋରୀ ଓ ହତ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିଥା'ନ୍ତି ଓ ବିଭିନ୍ନ ଅନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେହି ଅର୍ଥକୁ ବିନିଯୋଗ କରିଥା'ନ୍ତି, ଯେପରିକି ଆଧୁନିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର କ୍ରୟ କରି ଆହୁରି ଅପରାଧ କରି ପାରିବେ ।

କିଶୋର ଅପରାଧିମାନେ ସମାଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ପ୍ରତିମାନ ସବୁକୁ ଖାତିର କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବି ଭୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କ ସହ ସଂପର୍କ ନ ଥାଏ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ କରାଗଲେ, କିଶୋର ଅପରାଧିମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରିବ । ଏପରି ଅନେକ ଉଦାହରଣ ରହିଛି ଯେଉଁଥିରେ ଅନେକ ଯୁବ ଅପରାଧି ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ନିୟମିତ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେତେକ କିଶୋର ଅପରାଧି ବଡ଼ ବଡ଼ ଅପରାଧଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ୟାଙ୍ଗ୍‌ରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ନିଜେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅପରାଧି ପାଲଟି ଯା'ନ୍ତି ।

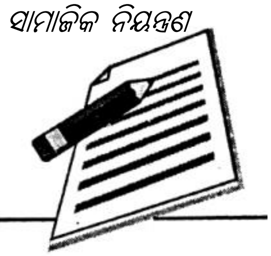

କୌଣସି ପିଲା ଜନ୍ମରୁ କିଶୋର ଅପରାଧି ହୋଇ ନ ଥାଏ । ତା' ପ୍ରତି ସମାଜର ବ୍ୟବହାର, ତାକୁ ଏକ ଅପରାଧି କରିଦିଏ । ପିତାମାତାଙ୍କର କଠୋର ବ୍ୟବହାର, ସାବତ ପିତାମାତାଙ୍କର କଟୁକ୍ତି, ଜ୍ଞାତି, ପଡ଼ୋଶୀ ଓ ସମୁଦାୟ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଅସହ୍ୟ ବ୍ୟବହାର, ଏକ ପିଲାକୁ ଅପରାଧି କରିଦିଏ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ କିଶୋରାବସ୍ଥାରେ ଅପରାଧ ପ୍ରବଣତା ବଢ଼ାଇଥାଏ । ପିତାମାତାଙ୍କ ସଂପତ୍ତିରୁ ବଂଚିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଜଣେ କିଶୋର ଅପରାଧି ପାଲଟି ଯାଇଥାଏ । ଶ୍ରେଣୀ-ମିତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର, ଶାରିରୀକ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଯୋଗୁଁ ଥଟ୍ଟା ପରିହାସ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ କିଶୋରାବସ୍ଥାର ଅପରାଧକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ଔଦ୍ୟୋଗିକିକରଣ, ସହରୀକରଣ ଓ ଆଧୁନିକୀକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆମ ଦେଶରେ କିଶୋରାବସ୍ଥାର ଅପରାଧକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୪

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରତି ବକ୍ତବ୍ୟ ପାଇଁ ହଁ କିମ୍ବା ନାହିଁ ଲେଖ ।

୧. କିଶୋର ଅପରାଧ ହେଉଛି ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଘଟିତ ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର ।

୨. ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କିଶୋର ଅପରାଧ ହେଉଛି ସମାଜର ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ପିଲାମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବା ।

୩. ଆଇନ୍‌ଗତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କିଶୋର ଅପରାଧ ହେଲା ଆଇନ୍ ଆଖିରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥିବା ଅପରାଧ ।

୪. କିଶୋର ଅପରାଧିମାନଙ୍କୁ ସଂଶୋଧନ ଓ ଥଇଥାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

୫. କୌଣସି ବି ପିଲା ଜନ୍ମରୁ ଅପରାଧି ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

୨୧.୫ ମଦ୍ୟପାନ ଆସକ୍ତି (ALCOHOLISM)

ଆପଣମାନେ ମଦ୍ୟପାନ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବେ । ଆପଣମାନେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିବେ ଯେ କିପରି ମଦ୍ୟପାନ କଲାପରେ ଲୋକମାନେ ରାସ୍ତାରେ ଗଡ଼ନ୍ତି । ମଦ୍ୟପାନ ଆସକ୍ତିର ସରଳ ଅର୍ଥ ହେଲା ମଦ୍ୟପାନକୁ ଏକ ନିଶାରେ ପରିଣତ କରିବା । ମଦ୍ୟପାନର ଇତିହାସ ସଭ୍ୟତାର ଇତିହାସ ଭଳି ପୁରାତନ । ଏ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଏପରି କୌଣସି ସମାଜ, ସମୁଦାୟ ଓ ଯୁଗ ନ ଥିବ, ଯେଉଁଠାରେ ମଦ୍ୟପାନ ପ୍ରଚଳିତ ନ ଥିବ ।

ଏପରି କେତେକ ସମାଜ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବିୟର ପିଇବାର ଅନୁମତି ରହିଛି । ଜନଜାତି ସମୁଦାୟର ଲୋକମାନେ 'ହାଣ୍ଡିଆ' ବା 'ତାଡ଼ି' (ପଖାଳ ତୋରାଣିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ)କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ (ପୁରୁଷ, ମହିଳା, ପିଲା) ପି' ଥାନ୍ତି । ଏହି ପରଂପରା ବିଶେଷ କରି ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମହୁଲ ଫୁଲରୁ ମହୁଲି ମଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥା'ନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତିରେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ମଦ୍ୟପାନ କରିବାର ଅନୁମତି ରହିଛି । ତେବେ ଏହି ମଦ୍ୟ କେବଳ ଭାଙ୍ଗ ପରି ନିଶା ଓ ମହୁଲୀ ପାନୀୟ ହୋଇଥାଏ, ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ଆଜିକାଲି, ଆଧୁନିକତାର ପ୍ରଭାବରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୃତ୍ତିଭିତ୍ତିକ ସମାରୋହମାନଙ୍କରେ ମଦ୍ୟପାନ ଏକ ସାଧାରଣ କଥା ହୋଇଯାଇଛି । ଏପରିକି ମଦ୍ୟପାନ ନ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

ମରହଟ୍ଟା ଯୁଗୀୟ ଓ ପୁରୁଣା କାଳିଆ ଚିନ୍ତାଧାରାର କହି ଥଟ୍ଟା ପରିହାସ ମଧ୍ୟ କରାଯାଉଛି । ଗରିବ ଲୋକମାନେ ଦେଶୀ ତଥା ନିମ୍ନମାନର ମଦ୍ୟପାନ କରୁଥିଲାବେଳେ ଧନୀମାନେ ବିଦେଶରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉତ୍ତମମାନର ମଦ ଯଥା - ହ୍ୱିସ୍କି, ରମ୍, ସ୍କଚ ଓ ଭୋଡ଼୍‌କା ଇତ୍ୟାଦି ପାନ କରିଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ରାତ୍ରିଭୋଜନର ପୂର୍ବରୁ ମଦ୍ୟପାନ କରିଥା'ନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଶୀତଳ ପରିବେଶର ଲୋକମାନେ ମଦ ପିଅନ୍ତି, କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ଶରୀରର ଉଷ୍ଣତା ରକ୍ଷା ନ ହେଲେ ସେମାନେ ମରିଯିବେ । ସେନାବାହିନୀରେ କାର୍ଯ୍ୟକରୁଥିବା ଲୋକ, ବିଦେଶୀ କୂଟନୀତିଜ୍ଞ, ଡାକ୍ତର, ଆଇନ୍ ବିଶାରଦ, ଶିଳ୍ପପତି ଓ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଦ୍ୟପାନ ଏକ ସ୍ୱୀକୃତ ଆଚରଣ ଭାବରେ ଗୃହୀତ । ବିବାହାଦି ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ପାର୍ଟି ଇତ୍ୟାଦିରେ ମଦ୍ୟପାନକୁ ପ୍ରସ୍ଥିତିର ପ୍ରତୀକ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି । ମଦ୍ୟପାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ମଦ୍ୟପାନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁଖ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏଣୁ କେତେକ ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ମଦ୍ୟପାନକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏକ ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି ହିସାବରେ ମଦ୍ୟପାନକୁ ସାମାଜିକ ଅନୁମତି ମିଳିନାହିଁ । ମଦ୍ୟାସକ୍ତିକୁ ଏକ କୁ-ଅଭ୍ୟାସ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି, ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିଘଟନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଏହା ପରିବାର ତଥା ସାମାଜିକ ବିଘଟନକୁ ମଧ୍ୟ ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ମଦ୍ୟପାନକୁ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ 'ମଦ୍ୟପ' ବା 'ମଦୁଆ' କୁହାଯାଏ । ସେ କେବଳ ପରିବାରରେ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ସମାଜରେ ଆଦର ସମ୍ମାନ ହରାଇଥାଏ । ସେ ତା'ର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଥାଏ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ମାରପିଟ କରି ଗହଣା ସବୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇଥାଏ । ମଦ୍ୟପାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ଅଳଙ୍କାର ସବୁକୁ ସେ ବିକ୍ରୀ କରିଦେଇଥାଏ । ସେହିପରି ଲୋକମାନଙ୍କର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାଏ । ମଦ୍ୟପାନ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ନିଜର ଘର ବାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ବିକ୍ରୀ କରିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ, ପିଲା ଓ ଅନ୍ୟ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ଭାଗ୍ୟ ଭରସାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ଯେପରିକି ଚୋରୀ, ଡକାୟତି, ଯୌନ ଅପରାଧ, ହତ୍ୟା, ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦିରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ।

ଲୋକମାନେ ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନ, ପାର୍ଟି ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତି । କେତେକ ଲୋକ ହତାଶା ଭାବ ଓ ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ମଦ୍ୟପାନ କରିଥା'ନ୍ତି । କେତେକ ଶରୀରର କ୍ଳାନ୍ତି ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ମଦ୍ୟପାନ କରିଥା'ନ୍ତି । ଆଉ କେତେକ ସେମାନଙ୍କର ଧନ ସଂପତ୍ତି ତଥା ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କେତେ ଲୋକ ଆଧୁନିକ 'ଶୈଳୀ' ବା 'ଫ୍ୟାସନ'ର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମଦ୍ୟପାନ କରିଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ମଦ୍ୟପାନ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟଧିକ ଆସକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଓ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧକୁ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଭୁଲିଯାଇ ପରିବାର ଓ ସମାଜକୁ ଅବହେଳା କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସମାଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ପ୍ରତିମାନରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ଓ ଅସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ।

ଆମ ଦେଶର ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅବକାରୀ ବିଭାଗ ମଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ବିକ୍ରୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ନୀତି ଓ ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପପତି ତଥା ବ୍ୟାପାରୀମାନେ 'ମଦ୍ୟ ନିଷେଧ' (prohibition) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ତରାୟ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଔଦ୍ୟୋଗିକୀକରଣ ଓ ଆଧୁନିକୀକରଣ ଫଳରେ ମଦ୍ୟପାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ଓ ଏହା ସରକାରଙ୍କର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୫

ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ 'କ' ଓ 'ଖ' ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତୁ ।

	'କ'	'ଖ'
୧.	ମଦ୍ୟପାନ ଆସକ୍ତି	୧. ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ପରିବାର ଓ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ଘଟିଥାଏ
୨.	ସ୍ଥାନୀୟ ବିୟର ପାନର ଅନୁମତି	୨. କିନ୍ତୁ ଧନୀମାନେ ବିଦେଶରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉତ୍ତମ ମାନର ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତି ।
୩.	ଯେଉଁମାନେ ମଦ୍ୟପାନ ଅଭ୍ୟାସରେ ଆସକ୍ତ	୩. ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ
୪.	ଗରିବମାନେ ନିମ୍ନମାନର ଦେଶୀମଦ୍ୟପାନ କଲାବେଳେ	୪. ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ
୫.	ମଦ୍ୟପାନ ଆସକ୍ତି ଦ୍ୱାରା	୫. ସେମାନେ ମଦ୍ୟପ ହୋଇଯାନ୍ତି

୨୧.୬ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା (DRUG ADDICTION)

ଆପଣ କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା କାହାକୁ କହନ୍ତି ? ମଦକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅଭ୍ୟାସଗତ ସେବନକୁ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା କୁହନ୍ତି । ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତାର ବ୍ୟାଧିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାୟ 70 ଲକ୍ଷ ଲୋକ ବିଭିନ୍ନ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନରେ ଆସକ୍ତ । କେବଳ ଦିଲ୍ଲୀରେ 25 % ଛାତ୍ର ଏଥିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ଏଠାରେ ଲୋକମାନେ ତମାଖୁ, ଗଞ୍ଜେଇ, ଭାଙ୍ଗ, ଚରସ ଓ ଅଫିମ ଇତ୍ୟାଦି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନର ଅଭ୍ୟାସରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । କେଉଁ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଆମ ଦେଶରେ ଏହିସବୁ ନିଶା ଦ୍ରବ୍ୟର ବୃକ୍ଷମାନେ ଦେଖାଯା'ନ୍ତି । ଏହି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁର ସେବନକୁ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କୁ ଔଷଧ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ଅନେକ ଲୋକ ଏହିସବୁ ନିଶାର ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ସବୁ ନିଶାକୁ ଛାଡ଼ି ବଞ୍ଚିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଆଜିର ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ ପାରଂପରିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି ଆଧୁନିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ, ଯେପରିକି ହେରୋଇନ୍, ମୋରଫେମ୍ସ, ସ୍ମାକ୍ ମାନ୍‌ଡ୍ରେକ୍ସ, ତଥା ଏଲ.ଏସ୍.ଡ଼ି (LSD) ଇତ୍ୟାଦିର ଅଭ୍ୟାସରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଅଭ୍ୟାସଗତ ନିଶା ସେବନକୁ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା କୁହାଯାଏ । ଆମ ଦେଶରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ନିଶା ସେବନରେ ଲୋକମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ସେମାନେ ହେଲେ ପାରଂପରିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଆଧୁନିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ । ତମାଖୁ, ଗଞ୍ଜେଇ, ଭାଙ୍ଗ, ଚରସ ଓ ଅଫିମ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ପାରଂପରିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଏବଂ ହେରୋଇନ୍, ଚରସ, ବ୍ରାଉନ୍ ସୁଗାର, ହାସିସ୍ ଓ ସ୍ମାକ୍ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଆଧୁନିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ କହନ୍ତି ।

ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା ଅନେକ ଦିଗରୁ କ୍ଷତିକାରକ ଅଟେ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖକୁ ଠେଲିଦିଏ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ପରିବାର ଏବଂ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ପାଇଁ ଦାୟୀ । ଏହା ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଅପରାଧ ଓ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ ରହିଛି । ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା, କଳହ, ଯୌନ ଅପରାଧ ଏବଂ ହତ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି ଅପରାଧ କରିଥା'ନ୍ତି ।

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା ଉଭୟ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ରେ ଦେଖାଯାଏ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଯୁବକ ଆଜି ଗଞ୍ଜେଇ, ଭାଙ୍ଗ, ତମ୍ବାଖୁ, ସିଗାରେଟ୍, ଅଫିମ ଇତ୍ୟାଦି ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟରେ ଆସକ୍ତ । ସହରାଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଯୁବକ, ଯୁବତୀମାନେ ଚରସ, ହେରୋଇନ୍, ମୋରଫେମ୍ସ, ହାସିସ ମେଣ୍ଡ୍ରାକ୍ସ ଓ ଏଲ୍.ଏସ୍.ଡ଼ି. (LSD) ଇତ୍ୟାଦି ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନରେ ଆସକ୍ତ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଲୋକମାନେ ଆଧୁନିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଧୁନିକୀକରଣ ପ୍ରଭାବରେ ସେସବୁ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଆମ ଦେଶର ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ସଂଭ୍ରାନ୍ତତାର ପ୍ରତୀକ ତଥା 'ଫ୍ୟାସନ' କାରଣ ହେତୁ, କୁ-ସଙ୍ଗ କାରଣରୁ ହତାଶାଭାବରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତାର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ବେକାରୀର କଷ୍ଟକୁ ଦୂରେଇ ଦେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନିଶା ସେବନ କରୁଛନ୍ତି । ଟିଭି ଓ ସିନେମାର ପ୍ରଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଯୁବକମାନେ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଉଭୟ ଧନୀ ଓ ଗରିବ ପରିବାରର ଯୁବକମାନେ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନରେ ସଂପୃକ୍ତ । ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଅଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ସାମିଲ ଅଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଯୁବତୀମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତାର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି ।

ତେବେ ଏହା ସରକାରଙ୍କର ରାଜସ୍ୱ ଆୟର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ଦୃଢ଼ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଥିବା ଦରକାର । ପୁନଶ୍ଚ, ଅସାଧୁ ରାଜନେତା, ଶିଳ୍ପପତିମାନେ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ବାଧକ ସାଜୁଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ, ପ୍ରଶାସନର ଉଦାସୀନତା ତଥା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ସମର୍ଥନ ଯୋଗୁଁ ଆମ ଦେଶକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଚୋରା ଚାଲାଣ ହେଉଛି । କୁଖ୍ୟାତ ଭୂମି-ଗତ ଅପରାଧିମାନେ ଏହି ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ଚୋରା ଚାଲାଣରୁ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଆୟ କରୁଛନ୍ତି । ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଞ୍ଚ ନେଇ ସେମାନଙ୍କର ବେଆଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଜାଣିଶୁଣି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏହି ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ଚୋରା ବେପାରୀ ମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଜନୈତିକ ଦଳକୁ ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ମୋଟା ଚାନ୍ଦା ଦେଉଛନ୍ତି । ରାଜନେତା ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଛନ୍ତି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୧.୬

ନିମ୍ନୋକ୍ତ 'କ' ଓ 'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତୁ ।

	'କ'	'ଖ'
୧.	ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା ହେଉଛି	୧. ଆମ ଦେଶରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ହେଉଛି
୨.	ତମ୍ବାଖୁ, ଗଞ୍ଜେଇ, ଭାଙ୍ଗ ଚରସ ଓ ଅଫିମ	୨. ହେଉଛନ୍ତି ଆଧୁନିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ
୩.	ହେରୋଇନ, ସ୍ମାକ୍, ମେଣ୍ଡ୍ରେକ୍ସ, ଏଲ୍.ଏସ୍.ଡ଼ି.	୩. ମାନସିକ ଅନଗ୍ରସରତା ସୃଷ୍ଟି
୪.	ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ଚୋରା ଚାଲାଣ	୪. ହେଉଛନ୍ତି ପାରଂପରିକ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ
୫.	ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟର ଆସକ୍ତି	୫. ଅଭ୍ୟାସଗତ ନିଶା ସେବନ

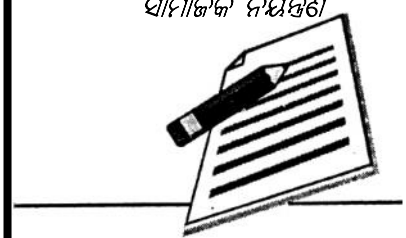

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

କ'ଣ ଶିଖିଲେ

- ➪ ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି ହେଉଛି ସେହିସବୁ ବ୍ୟବହାର ଯାହା ସମାଜର ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିଥା'ନ୍ତି ବା ଅନୁପାଳନ କରି ନ ଥା'ନ୍ତି । ଏହିସବୁ ବ୍ୟବହାରକୁ ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର କୁହାଯାଏ ଓ ଏଥିପାଇଁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି ନ ଥାଏ ।
- ➪ ଯେଉଁ ସବୁ ବ୍ୟବହାର ସମାଜର ପ୍ରତିମାନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଅନୁରୂପ ହୋଇ ନ ଥାଏ ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ଆଇନ୍‌ର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିଥାଏ, ସେହି ସବୁକୁ ଅପରାଧ କୁହାଯାଏ । ଅପରାଧିମାନେ ଆଇନ୍ ବିରୁଦ୍ଧ କାମ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଏ ।
- ➪ ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟରେ ପିଲା ତା'ର ସ୍କୁଲରୁ ବିନା ଅନୁମତିରେ ଲୁଚି ପଳାଏ, ତାହାକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ-ପଳାୟନ ବା ଟ୍ରୁଆନ୍ସି (Truancy) କୁହାଯାଏ । ଏହା ପରିଶେଷରେ କିଶୋର ଅପରାଧ, ଜୁଆ, ନିଶାସେବନ ତଥା ନିଶା ଆସକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।
- ➪ ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାରର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ପିଲା ଇତଃସ୍ତତ ହୋଇ ବୁଲେ ତଥା ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ବିଚରଣ କରେ ତାହାକୁ 'ବାରବୁଲା ପଣିଆ' ବା ଭାଗ୍ରାନ୍ସି (Vagrancy) କୁହାଯାଏ । ଏହି ବାରବୁଲା ପଣିଆରୁ କଳହ, ଅପରାଧ, ମଦ୍ୟପାନ ତଥା ନିଶା ଆସକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପିଲା ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଅପରାଧକୁ କିଶୋର ଅପରାଧ ବା ଜୁଭେନାଇଲ ଡ଼େଲିନ୍‌କ୍ୱେନ୍ସି (Juvenile Delinquency) କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ଅଟେ । ଏହାପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯାଏ । କିଶୋର ଅପରାଧିମାନଙ୍କୁ ଥଇଥାନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଏ ।
- ➪ ଅଭ୍ୟାସଗତ ମଦ୍ୟପାନକୁ ମଦ୍ୟାସକ୍ତି (Alcoholism) କୁହାଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ପରିବାର ଓ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।
- ➪ ଅଭ୍ୟାସଗତ ନିଶାସେବନକୁ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା କୁହାଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ପରିବାର ଓ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ହୋଇଥାଏ ।
- ➪ ଅପରାଧ, ପଳାୟନପନ୍ଥତା, ବାରବୁଲା ପଣିଆ, କିଶୋର ଅପରାଧ ଓ ମଦ୍ୟାସକ୍ତି ତଥା ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଏଜେନ୍ସିମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ପାରିଭାଷିକ ଶବ୍ଦାବଳୀ (GLOSSARY)

ମଦ୍ୟାସକ୍ତି - (Alcoholism) : ଅଭ୍ୟାସଗତ ମଦ୍ୟପାନ

ଅପରାଧ - ଆଇନ୍ ଓ ସମାଜ ଆଖିରେ ହେଉଥିବା (Crime) ଅସାମାଜିକ ବ୍ୟବହାର

ଅପରାଧି (Criminal) - ଅପରାଧରେ ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି

ପଳାୟନପନ୍ଥୀ (Truancy) - ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ପଳାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ

ପଳାୟନ ପନ୍ଥୀ (Truant) - ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ପଳାଇବା ପିଲା

କିଶୋର ଅପରାଧ (Delinquency) : ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଅପରାଧ

କିଶୋର ଅପରାଧୀ (Delinquent) : ଅପରାଧ ଘଟାଉଥିବା ପିଲା

ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି - ସମାଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ପ୍ରତିମାନରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବା

ବାରବୁଲା ପଣିଆ (Vagrancy) - ରାସ୍ତାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଭାବେ ଇତଃସ୍ତତ ହୋଇ ବୁଲିବା

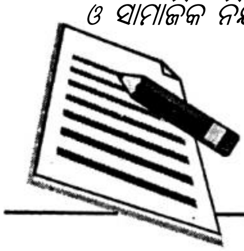

ଟୀପ୍ପଣୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ସାମାଜିକ ବିଚ୍ୟୁତି କ'ଣ ?

୨. ଅପରାଧ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ? ଅପରାଧ ଘଟିବାର ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ଲେଖ ।

୩. ପଳାୟନ ପନ୍ଥତା (Truancy) କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ? ଏହା ଘଟିବାପାଇଁ ଦାୟୀ ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ଲେଖ ।

୪. ବାରବୁଲା ପଣିଆ (Vagrancy) କ'ଣ ? ଏହାର ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ଲେଖ ।

୫. କିଶୋର ଅପରାଧ କ'ଣ ? ଏହାର ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ଲେଖ ।

୬. ମଦ୍ୟାସକ୍ତି (alcoholism) କ'ଣ ? ଏହାର ଚରିଟି କୁ-ପ୍ରଭାବ ଲେଖ ।

୭. ନିଶାଗ୍ରସ୍ତତା କ'ଣ ? ଏହାର ଚରିଟି କୁ-ପ୍ରଭାବ ଲେଖ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର

୨୧.୧	୧. ମିଥ୍ୟା	୨. ସତ୍ୟ	୩. ସତ୍ୟ	୪. ସତ୍ୟ	୫. ସତ୍ୟ
୨୧.୨	୧. ନାହିଁ	୨. ଅସାମାଜିକ	୩. ବାଧକ	୪. ପ୍ରସ୍ତୁତ	୫. ଯା'ନ୍ତି ନାହିଁ
୨୧.୩	୧. (ଘ)	୨. (ଘ)	୩. (ଘ)	୪. (ଘ)	୫. (ଘ)
୨୧.୪	୧. ହଁ	୨. ହଁ	୩. ହଁ	୪. ହଁ	୫. ହଁ
୨୧.୫	୧. (୩)	୨. (୪)	୩. (୫)	୪. (୨)	୫. (୧)
୨୧.୬	୧. (୫)	୨. (୪)	୩. (୨)	୪. (୧)	୫. (୩)

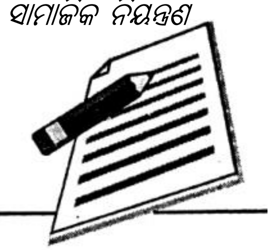

ଟୀପ୍ପଣୀ

୨୨

ସମାଜ ଓ ପରିବେଶ (SOCIETY AND ENVIRONMENT)

ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ଭୂମି, ଜଳ, ବାୟୁ, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ପ୍ରାକୃତିକ ଜଗତକୁ ପରିବେଶ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଆମର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଓ ବିକାଶର ମୂଳଭିତ୍ତି ଅଟେ । ପରିବେଶର ଆଭିଧାନିକ ଅର୍ଥ ହେଲା ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ସ୍ଥିତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକମାନଙ୍କର, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ବିକାଶ, ତଥା ବସତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ବାହ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଆଦିମ ମଣିଷର ପରିବେଶରେ ପୃଥିବୀର ଭୌତିକ ଉପାଦାନ, ଯେପରିକି ଭୂମି, ବାୟୁ ଓ ଜଳ ଓ ଜୈବ ସମୁଦାୟ - ବୃକ୍ଷଲତା, ଜୀବଜନ୍ତୁ, ମନୁଷ୍ୟ ତଥା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ, ସଂଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି ସାମିଲ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟର ପ୍ରବାହ ତଥା ସମାଜର ବିକାଶ ସହିତ ପରିବେଶରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ସାମିଲ ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ମଣିଷକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତିର ସମଷ୍ଟିକୁ (ଏକ ସମୟାବଧିରେ) ପରିବେଶ କୁହାଯାଏ ।

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ ପରିବେଶ ବିଷୟରେ ପଢ଼ିବା । ପରିବେଶ, ଯାହାକି ଏକ ସମୟରେ ଭୌଗୋଳିକ ଅଧ୍ୟୟନର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ବହୁ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିଛି । କେବଳ ଏଇ କିଛି ବର୍ଷ ହେଲା ଏହା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ପରିବେଶ-ଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସବୁ ଆଜି କେବଳ ଭୂଗୋଳର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ଏହା ସାଧାରଣ ମଣିଷର ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଛି ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (Objectives)

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ପଢିବା ପରେ ଆପଣ -

- ପରିବେଶର ଅର୍ଥର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ;
- ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସଂପର୍କକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ପାରିବେ;
- ଜୀବମଣ୍ଡଳ (Bio-Sphere) ଓ ସାମାଜିକ ଜଗତ (Socio-Sphere)କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ; ଏବଂ
- ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ ।

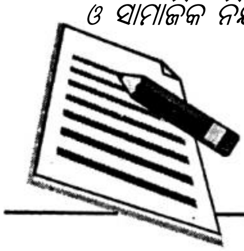

ଟୀପ୍ପଣୀ

୨୨.୧ ପରିବେଶର ଅର୍ଥ (Meaning of Environment)

ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀ ପରିବେଶକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ପରିବେଶ ହେଉଛି ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରିକତା, ଯାହା ସମାଜର ଭୌତିକ, ଜୈବିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃ-କ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଓ ଏହି ଉପାଦାନମାନେ ପରସ୍ପର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଓ ପରସ୍ପର ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ସଂପୃକ୍ତ ।

ଭୌତିକ ଉପାଦାନ (ଯେପରିକି ସ୍ଥାନ, ଭୂମିର ପ୍ରକାର, ଜଳଚର, ପାଣିପାଗ, ମୃତ୍ତିକା, ପଥର ଓ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ) ମାନେ ମାନବ ବସତିର ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଲକ୍ଷଣକୁ ନିରୂପଣ କରିଥା'ନ୍ତି । ଜୈବିକ ଉପାଦାନ (ଯେପରିକି, ବୃକ୍ଷଲତା, ଜୀବଜନ୍ତୁ, ସୂକ୍ଷ୍ମ-ଜୀବ ତଥା ମାନବ) ମାନେ ବାୟୋସ୍ଫିୟର ବା ଜୀବମଣ୍ଡଳକୁ ଗଠନ କଲାବେଳେ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନ (ଅର୍ଥାତ୍ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ରାଜନୈତିକ) ମାନେ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇଥା'ନ୍ତି । ଏମାନେ ସାଂସ୍କୃତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ରଚନା କରନ୍ତି ।

> ପରିବେଶ ବା 'environment' ଶବ୍ଦଟି ଫରାସୀ ଶବ୍ଦ 'environ' (ଏନଭିରନ) ବା 'environner' (ଏନ୍‌ଭିରନର) ରୁ ଆସିଛି, ଯାହାକୁ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱ ବା ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ହୋଇ ରହିବା ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

୨୨.୨ ପରିବେଶର ପ୍ରକାର (Types of Environment)

ପରିବେଶ ହେଉଛି ଉଭୟ ଭୌତିକ ଓ ଜୈବିକ ଧାରଣା, ଏଥିରେ ପୃଥିବୀର ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ ଉପାଦାନ ସମ୍ମିଳିତ ଥା'ନ୍ତି । ତେଣୁ ମୌଳିକ ସଂରଚନା ଭିତ୍ତିରେ ପରିବେଶକୁ ଦୁଇ ମୁଖ୍ୟ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ -

୧. ଭୌତିକ ପରିବେଶ (ନିର୍ଜୀବ) ଏବଂ

୨. ଜୈବିକ ପରିବେଶ (ସଜୀବ)

ଭୌତିକ ଲକ୍ଷଣ ଓ ଅବସ୍ଥା ଭିତ୍ତିରେ ଭୌତିକ ପରିବେଶକୁ ପୁନଶ୍ଚ ତିନିଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପ-ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

୧. ଲିଥୋସ୍ଫିୟର (Litho-Sphere) ବା ସ୍ଥଳମଣ୍ଡଳ

୨. ହାଇଡ୍ରୋସ୍ଫିୟର (Hydro Sphere) ବା ଜଳମଣ୍ଡଳ ଏବଂ

୩. ବାୟୁମଣ୍ଡଳ (Atom Sphere)

ପରିବେଶର ସଜୀବ (biotic) ଉପାଦାନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୃକ୍ଷଲତା, ଜୀବଜନ୍ତୁ, ମଣିଷ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମଜୀବ (Micro-organism) ସାମିଲ ଥା'ନ୍ତି ।

୨୨.୩ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ (Relationship between man and environment)

ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶର ସଂପର୍କର ଅଧ୍ୟୟନ, ସବୁବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଆସିଛି । ଏହି ସଂପର୍କ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ବିକାଶକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । ଏହା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ପୃଥିବୀର

ଟୀପ୍ପଣୀ

ସମସ୍ତ ଜୀବନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ସବୁଠାରୁ କୁଶଳୀ, ଦକ୍ଷ ଓ ସଭ୍ୟ । ଏଣୁ ଏଠାରେ ମନୁଷ୍ୟର ତିନି ପ୍ରକାର ଉପାଦାନର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ ହେବ ।

୧. ଭୌତିକ ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଜୈବିକ ସମୁଦାୟର ଏକ ଉପାଦାନ ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ଭୌତିକ ପରିବେଶର ମୌଳିକ ଉପାଦାନମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଏହି ଉପାଦାନମାନେ ହେଲେ ବାୟୁ, ଜଳ, ଖାଦ୍ୟ ଓ ବାସଗୃହ ।

୨. ସାମାଜିକ ମନୁଷ୍ୟ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ, ସଂଗଠନ ମାନ ସ୍ଥାପନ କରେ ଓ ପୋଲିସ ତଥା ଆଇନ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନିଜର ସୁରକ୍ଷା, ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ସୁଦୃଢ଼ କରିଥାଏ ।

୩. ଅର୍ଥନୈତିକ ମନୁଷ୍ୟ, ଭୌତିକ ଓ ଜୈବିକ ପରିବେଶରୁ ସମ୍ବଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ବ୍ୟବହାର କରେ । ଏଥିପାଇଁ ସେ ନିଜର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବୁଦ୍ଧି, କୌଶଳ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାଏ ।

ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଯୁଗରୁ ଆଧୁନିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବେଶ ସହିତ ମଣିଷର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସଂପର୍କକୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଚାରୋଟି ସମୟାବଧିରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ ।

(କ) ଶିକାର ଓ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ

(ଖ) ପଶୁପାଳନ ତଥା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନ

(ଗ) ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଓ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ

(ଘ) ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ଓ ଔଦ୍ୟୋଗିକିକରଣ

(କ) ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଓ ଶିକାର

ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅତି ଆଦିମ ମନୁଷ୍ୟ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ, ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶର ଏକ ଅଂଶ ମାତ୍ର ଥିଲା, ଏକ 'ଜୈବିକ ମଣିଷ' ବା 'ଭୌତିକ ମଣିଷ' ଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ତା'ର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ସବୁ ଖାଦ୍ୟ ଓ ବାସଗୃହ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଥିଲା । ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ତା'ର ସବୁ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରୁଥିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶର ସଂପର୍କ ସବୁବେଳେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହି ଆସିଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଯାଯାବର ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିଲା । ପରେ ପରେ ସେ ପଶୁ ଶିକାର କରି ଶିଖିଲା । ନିଆଁର ଆବିଷ୍କାର ଆକସ୍ମିକ ଥିଲା, ଯାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ପଶୁ ମାଂସକୁ ପୋଡ଼ି ଖାଇବା ଶିଖାଇଲା । ପରେ ପରେ ବିଭିନ୍ନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳରୁ ନିଜର ଦରକାରୀ ଜିନିଷ ସବୁ ବାହାର କରି ବ୍ୟବହାର କଲା । ଆଉ କେତେକ ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ ଉପସଂହାର ଶେଷ କରନ୍ତି ଯେ ନିଆଁର ବ୍ୟବହାର କରି ମଣିଷ ନିଜର ଆଦ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପରିବେଶକୁ ନିଜ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲା ।

(ଖ) ପଶୁପାଳନ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନ

ସମୟର ପ୍ରବାହ ସହିତ ଆଦିମ ମଣିଷ ନିଜର ସୁବିଧା ପାଇଁ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଘରୋଇ ଭାବରେ ପୋଷିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଦୁଗ୍ଧ ପାଇଁ ଗାଈ, ମଇଁଷି ଓ ମାଂସ ପାଇଁ ଛେଳି ମେଣ୍ଢା ଆଦି ପାଳନ

କରିଥିଲା । ଏହି ପଶୁପାଳନ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଷ୍ଠୀଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଆଦିମ ମନୁଷ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଦଳରୁ ପୃଥକ୍ ନ ହେବା ପାଇଁ ଓ ବାହ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲୀ ପଶୁମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲା । ତେବେ ନିଜ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ, ଜଳ, ତଥା ପଶୁମାନଙ୍କ ଆହାର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଯାଯାବର ଜୀବନଯାପନ କରି ଏଠାକୁ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ।

(ଗ) ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଓ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ

ଖାଦ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ସଂପର୍କକୁ ଦର୍ଶାଏ । ପ୍ରାକୃତିକ ବାତାବରଣର ସଜୀବ ଉପାଦାନମାନଙ୍କର କୁଶଳୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବିକାଶ ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହୋଇଥିଲା । ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଯାଯାବର ଜୀବନ ଶୈଳୀର ଅନ୍ତ ଘଟିଲା ଓ ଲୋକମାନେ ଆଦିମ ପ୍ରକାରର କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବସବାସ କଲେ । ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟର କୃଷି ଫଳରେ ସାମାଜିକ ସମୁହ ଓ ସଂଗଠନମାନେ ଗଠିତ ହେଲେ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ପ୍ରଗତି ଥିଲା ଲୋକମାନଙ୍କର ନଦୀ ଅବବାହିକା ଅଞ୍ଚଳରେ ବସତି ସ୍ଥାପନ । କୃଷି ପାଇଁ ଜଳର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଉପଲବ୍ଧତା ତଥା ଉର୍ବର ମୃତ୍ତିକା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ 'ନଦୀ ଅବବାହିକାର ସଭ୍ୟତା'ରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହିଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଉନ୍ନତ କୃଷିପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ୱାରା ତାର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଘଟିଲା, କାରଣ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥିତି (Ideal situation of Life)ର ଉପସ୍ଥିତି ରହିଥିଲା । କୃଷି ପାଇଁ ଜମିର ଆବଶ୍ୟକତା କାରଣରୁ ଜଙ୍ଗଲ ସଫା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସମୟର ପ୍ରବାହ ସହିତ, ମନୁଷ୍ୟ ଗୃହନିର୍ମାଣ କରି, ସହର ସ୍ଥାପନ କରି, ରାସ୍ତାଘାଟ, ବନ୍ଧବାଡ଼ ନିର୍ମାଣ କରି ତା'ର ସାଂସ୍କୃତିକ ବାତାବରଣକୁ ଉନ୍ନତ ତଥା ବିକଶିତ କରିଥିଲା ।

(ଘ) ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ଓ ଔଦ୍ୟୋଗିକୀକରଣ

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ସଂଘଟିତ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ବିପ୍ଳବ ତଥା ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳର ବିକାଶ, ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂପର୍କରେ ତିକ୍ତତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳର, ପ୍ରାକୃତିକ ବାତାବରଣ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଟିଳ ଓ ବିବାଦୀୟ । ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ଓ ବିଜ୍ଞାନର ବିକାଶ ଫଳରେ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ଭୂଲୁଣ୍ଠିତ ହୋଇ ଚାଲିଛି । ଏଥିପାଇଁ ଆଜି ପରିବେଶଗତ ସମସ୍ୟାମାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଆଦିମ ମଣିଷର ସମୟରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ (ବୃକ୍ଷଲତା, ଉଦ୍ଭିଦ, ପଶୁ, ନଦୀ, ପର୍ବତ) ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଉପାସନା କରି ଆସୁଛି । ଅନେକ ସମୁଦାୟ ପ୍ରକୃତି ଉପାସନାକୁ ଅତି ପବିତ୍ର ମନେ କରନ୍ତି । ଏପରି କେତେକ ସମୁଦାୟ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତିର ଉପାସନାରେ ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟୋଜିତ କରିଛନ୍ତି । ରାଜସ୍ଥାନର 'ବିଷ୍ଣୋଇ' ସମୁଦାୟ ହେଉଛନ୍ତି ଏହିପରି ଏକ ସମୁହ । ଭାରତୀୟ ପରଂପରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରକୃତି ଓ ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ଜୀବନ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ବାୟୁ, ଜଳ, ଭୂମି, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁ, ଏହି ପଞ୍ଚ-ଉପାଦାନ ପରସ୍ପର ସହ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପରସ୍ପର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଅଟନ୍ତି ।

ଟୀପ୍ପଣୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୨.୧

ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

୧. ପରିବେଶ (ଅର୍ଥାତ୍ environment) ଶବ୍ଦଟି ______ ରୁ ଆସିଛି (ଲାଟିନ୍ ମୂଳ, ଇଂରାଜୀ ମୂଳ, ଫ୍ରେଞ୍ଚ୍ ମୂଳ)

୨. ପରିବେଶକୁ ______ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । (2, 4, 6, 7)

୩. ଭୌତିକ ପରିବେଶରେ ______ ଥାଏ । (ସଜୀବ, ନିର୍ଜୀବ, ଉଭୟ ଉପାଦାନ)

୪. ଜୈବିକ ଉପାଦାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ______ ଥାଏ । (ସଜୀବ, ନିର୍ଜୀବ, ଉଭୟ ଉପାଦାନ)

୫. ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସଂପର୍କକୁ ______ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । (8, 6, 4, 5)

୨୨.୪ ଜୀବମଣ୍ଡଳ ଓ ସାମାଜିକ ଜଗତ (Bio-Sphere and Socio-Sphere)

୨୨.୪.୧ ଜୀବମଣ୍ଡଳ (The Bio-Sphere)

ପୃଥିବୀର ଜୀବମଣ୍ଡଳ

ଜୀବମଣ୍ଡଳ ହେଉଛି ପୃଥିବୀ ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଥିବା ଏକ ଜୀବନରକ୍ଷାକାରୀ ସ୍ତର ଯାହାକି କୌଣସି ସୁରକ୍ଷା ଉପାୟ ବିନା ଜୀବଜଗତକୁ ସମ୍ଭବ କରିଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସଜୀବ ଉପାଦାନ ରହିଥାଏ । ଶକ୍ତି ବା ଉର୍ଜା ଉପାଦାନ ଏବଂ ଭୌତିକ ଉପାଦାନମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ସଜୀବ ଉପାଦାନ ଓ ଭୌତିକ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର ଆନ୍ତଃ-କ୍ରିୟା ହୋଇଥାଏ । ଜୀବମଣ୍ଡଳ ବା ଜୀବନ ରକ୍ଷାକାରୀ ସ୍ତର, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ବାୟୁ, ଜଳ, ମୃତ୍ତିକା ଓ ପ୍ରସ୍ତର ଥାଏ, ତାହାର ମୋଟେଇ ବା ପ୍ରସ୍ଥ ପ୍ରାୟ 30 କିଲୋମିଟର ହୋଇଥାଏ । ଜୀବମଣ୍ଡଳର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅମ୍ଳଜାନ, ଆଲୋକ ଇତ୍ୟାଦି ଥାଏ, ଯାହା ଜୀବନ ରକ୍ଷାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଉଚ୍ଚତା ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ବାୟୁର ଚାପ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ଜୀବମଣ୍ଡଳର ଗଭୀରତା, ଭୂମିରେ ଥିବା କୌଣସି ବୃକ୍ଷର ଚେରର ଗଭୀରତା (ର ସର୍ବଶେଷ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ସହିତ ସମାନ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବମଣ୍ଡଳର ଗଭୀରତା, ସମୁଦ୍ର ତଳଠାରୁ ଆହୁରି ଗଭୀର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥାଏ ।

> ଜୀବମଣ୍ଡଳରେ ଜୀବନର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମୁଦ୍ର ତଳଠାରୁ 9000 ମିଟର ନିମ୍ନର ଗଭୀରତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଇଛି ।

୨୨.୪.୨ ସାମାଜିକ ଜଗତ (The Socio-Sphere)

ନିଜ ସମୁହ ମଧ୍ୟରେ ରହିବାର ଆବେଗ ଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ । ଯେହେତୁ ମନୁଷ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଂପ୍ରେଷଣ-ସଂପନ୍ନ (Communicative), ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ବ୍ୟବହାର

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ମନୁଷ୍ୟର ନିଜ ଜୀବନ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରତି ମନୋଭାବ, ତା'ର ନିଜସ୍ୱ ସମୁହର ଆକାର ଓ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଦ୍ୱାରା ନିରୂପିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ସମୁହକୁ ସମୁଦାୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବ ମାନଙ୍କର ଉପାଦାନ, ଖାଦ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳ ଓ ଶକ୍ତି ନିର୍ଗମନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାମିଲ ଥାଏ । ତେଣୁ ସମୁଦାୟମାନେ, ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଜୀବ ଉପାଦାନ ଅଟନ୍ତି । ସମୟ ପ୍ରବାହ ସହିତ ପ୍ରତି ସମୁଦାୟର ଜୀବମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ସମୁଦାୟ ଏକ ସ୍ଥିର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନୁହେଁ, ପରନ୍ତୁ ସଦା ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଟେ ।

ଏକ ସମୁଦାୟର ନିଜସ୍ୱ ସଂରଚନା, ଗଠନ, ବିକାଶର ଇତିହାସ ଥାଏ । ପରିବେଶ ଓ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ ରହିଛି ଓ ସେମାନେ ପରସ୍ପର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ସମୁହ ଓ ସଂରଚନା (ଔଦ୍ୟୋଗିକ, କୃଷିଭିତ୍ତିକ, ରାଜନୈତିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଧାର୍ମିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥିତିରେ ବିକାଶ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସାମାଜିକ ସଂରଚନାମାନେ ପ୍ରାକୃତିକ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ଆଧାରରେ ମନୁଷ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆହରଣ କରାଯାଇଥିବା ସାଂସ୍କୃତିକ ସମ୍ବଳକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି । ସମୟର ପ୍ରବାହ ସହିତ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି । ଏହାର କାରଣମାନ ହେଲା –

୧. ଜଳବାୟୁ ତଥା ଭୂ-ଆକୃତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ; ଏବଂ

୨. ସମୁଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି

ଏହିସବୁ ପ୍ରଭାବ ବିଦ୍ୟମାନ ସମୁଦାୟମାନଙ୍କରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଛନ୍ତି । ମାନବୀୟ ବ୍ୟବହାର ଏହାର ଲକ୍ଷଣ, ସାମାଜିକ ସଂଗଠନ, ସାମାଜିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଅର୍ଥନୀତି ଓ ସଂସ୍କୃତି ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଓ ନିଜର ଭୌଗୋଳିକ ପରିବେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଜନସଂଖ୍ୟାର ଘନତ୍ୱ ଓ ବଣ୍ଟନ, ସାମାଜିକ ବିଭାଗୀକରଣ, ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ତଥା ଅର୍ଥନୈତିକ, ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଧାର୍ମିକ ସଂଗଠନର ଲକ୍ଷଣମାନ ଏବଂ ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ଘଟଣାବଳୀ, ସାମାଜିକ ଜଗତ ଗଠନରେ ଅବଦାନ ଦେଇଥା'ନ୍ତି ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୨.୨

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରତି ବକ୍ତବ୍ୟ ପାଇଁ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଲେଖ ।

୧. ପୃଥିବୀ ଚାରିପାର୍ଶ୍ୱରେ ଘେରି ରହିଥିବା ଜୀବନ ରକ୍ଷାକାରୀ ସ୍ତର ହେଉଛି ଜୀବମଣ୍ଡଳ ।

୨. ଜୀବମଣ୍ଡଳର ମୋଟେଇ ପ୍ରାୟ 50 କିଲୋମିଟର ।

୩. ଜୀବମଣ୍ଡଳରେ ଭୂ-ଭିତ୍ତିକ ଓ ଜଳୀୟ ଜୀବ ପ୍ରଣାଳୀ ମାନେ ସାମିଲ ଥା'ନ୍ତି ।

୪. ଏକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକ ସମୁହକୁ ସମୁଦାୟ କୁହାଯାଏ ।

୫. ପରିବେଶ ସ୍ଥିର ତଥା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଶୀଳ ଅଟେ ।

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

୨୨.୫ ମାନବ ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ (Effects of environment on human society)

ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ ଏକ ବିରାଟ ସମସ୍ୟା ଭାବରେ ଦେଖାଦେଇଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ଅନୁପଯୋଗ ସହିତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ବିକାଶ ଜଡ଼ିତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଏହା ଚିନ୍ତା କରାଯାଇ ପାରି ନ ଥିଲା ଯେ ଅନୁପଯୋଗ ବା କମ୍ ଉପଯୋଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ଅସୀମ ବା ଅତ୍ୟଧିକ ଶୋଷଣ ହେବ । ଆମେ ବୋଧହୁଏ ଭାବିଲୁ ଯେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ଶେଷ ନାହିଁ । ପର୍ଯ୍ୟାବରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନ ହେଉଛି ସେହିସବୁ ଭୌତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯାହା ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ବାହ୍ୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବରେ ଘଟିଥାଏ । ଯଦ୍ୟପି ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ସ୍ଥିତିଶୀଳ (ଅଭ୍ରମଣଶୀଳ, sedentary)ଜୀବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନଙ୍କ ଉପରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା, ତେବେ ଏହାର ବ୍ୟାପକତା ଓ ବେଗ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଲା ।

ଆଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳର ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଟିଳ ଅଟେ । କାରଣ ଆମର ପ୍ରାକୃତିକ ଅବସ୍ଥା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରାକୃତିକ-ପରିବେଶ-ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ ଉପାଦାନମାନଙ୍କରେ ପରିବର୍ତ୍ତନମାନଙ୍କର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳ ବା ଧାରା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଆମେ ଦେଖି ଆସୁଛୁ, ଯେ ମଣିଷ, ଯିଏ କି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଓ ଉନ୍ନତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରିପାରିଛି, ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନଙ୍କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ମୁଖ୍ୟ କାରକ ଭାବରେ ଉଭା ହୋଇଛି । ଏହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ପ୍ରକୃତିର ଯେକୌଣସି ଏକ ଉପାଦାନ (ଯଥା - ବାୟୁ, ଜଳ, ଭୂମି, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁ)ରେ ସମସ୍ୟା, ଅସୁବିଧା ବା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖାଦେଲେ ତାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସନ୍ତୁଳନ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ବେଳେବେଳେ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନ ବା ମାନବୀୟ କାରକ ମାନ ପ୍ରାକୃତିକ ପାରିବେଶିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟାଇ ମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ (ଭୂମିକମ୍ପ, ଆଗ୍ନେୟଗିରି ଉଦ୍‌ଗୀରଣ, ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି) ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଫଳରେ ବହୁ ଧନ, ଜୀବନ ଓ ସଂପତ୍ତି ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ପରିବେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୁପ୍ରଭାବ ମାନ ହେଲା -

୧. ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣ ଯୋଗୁଁ ଶ୍ୱାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

୨. ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ଆନ୍ତ୍ରିକ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

୩. ଅଳିଆ-ଆବର୍ଜନା ରୋଗ ବାହକ ତଥା ରୋଗର କାରଣ ହୋଇଥା'ନ୍ତି ।

୪. ବିଷାକ୍ତ ଆବର୍ଜନା କର୍କଟ ତଥା ସ୍ନାୟବିକ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ପରିବେଶର କ୍ଷତି କରେ

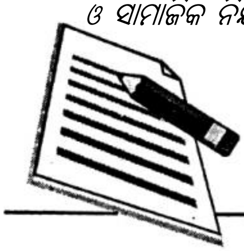

ଟୀପ୍‌ପଣୀ

ଯେହେତୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ନିର୍ମଳ ବାତାବରଣ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ପାଇଁ ଅମୂଲ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ବିରୋଧରେ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଜନ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୨.୩

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଲେଖ ।

୧. ମନୁଷ୍ୟ ପରିବେଶ ଉପରେ କଦାପି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିନାହିଁ ।

୨. ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ ସବୁବେଳେ ସକରାତ୍ମକ ହୋଇଥାଏ ।

୩. ଅସାମାନ୍ୟ ତଥା ତୀବ୍ରତମ ଘଟଣାମାନ ସମାଜ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ନୁହଁନ୍ତି ।

୪. ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ ସଂପର୍କରେ ଜନ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟାପକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରୟୋଗ ହେବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

କ'ଣ ଶିଖିଲେ -

- ➪ କୌଣସି ଏକ ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ବା ଅବସ୍ଥାମାନଙ୍କର ସମଷ୍ଟିକୁ ପରିବେଶ କୁହାଯାଏ ।
- ➪ ଅତୀତରେ ମନୁଷ୍ୟର ପରିବେଶରେ ପୃଥିବୀର ସଜୀବ ସମୁଦାୟ ଓ କେବଳ ଭୌତିକ ଉପାଦାନମାନ (ବାୟୁ, ଜଳ ଓ ଭୂମି) ସାମିଲ ଥିଲେ ।
- ➪ ତେବେ ସମୟ ପ୍ରବାହ ସହିତ ତଥା ସମାଜର ବିକାଶ ସହିତ, ମନୁଷ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ତା'ର ପରିବେଶକୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ କଲା ।
- ➪ ପରିବେଶ ହେଉଛି, ଉଭୟ ଭୌତିକ ଓ ଜୈବିକ ଧାରଣା ଓ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ଉଭୟ ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ ଉପାଦାନ ମାନ ସାମିଲ ଥାଏ ।
- ➪ ସଂରଚନା ଭିତ୍ତିରେ ପରିବେଶକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ - ଭୌତିକ ବା ନିର୍ଜୀବ ପରିବେଶ ଏବଂ ଜୈବିକ ବା ସଜୀବ ପରିବେଶ ।
- ➪ ପରିବେଶ ଓ ମନୁଷ୍ୟର ସଂପର୍କ ସମୟ କ୍ରମେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି । ପରିବେଶ ସହିତ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ତିନିଟି ଦିଗ (ଯଥା - ଭୌତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦିଗ) ଜଡ଼ିତ ।
- ➪ ପରିବେଶ ସହିତ ମନୁଷ୍ୟର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସବୁକୁ (ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଯୁଗରୁ ଆଧୁନିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଚାରିଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ।

  ୧.ଶିକାର ଓ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ

  ୨.ପଶୁପାଳନ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନ

ଟୀପ୍ପଣୀ

୩.ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଓ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ

୪.ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ଏବଂ ଔଦ୍ୟୋଗିକି କରଣ

➪ ଜୀବମଣ୍ଡଳ ହେଉଛି ଜୀବନରକ୍ଷାକାରୀ ଏକ ସ୍ତର ଯାହା ପୃଥିବୀ ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଛି ତଥା ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ଜୀବନକୁ ସମ୍ଭବ କରିଛି । (କୌଣସି ରକ୍ଷାତ୍ମକ ଉପାୟ ବିନା)

➪ ସାମାଜିକ ଜଗତ, ସମାଜର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଉପାଦାନମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ।

➪ ମନୁଷ୍ୟ ପରିବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସକ୍ରିୟ ବାହକ ବା ଏଜେଣ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର କୁ-ବିନିଯୋଗ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ଶୋଷଣ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ-ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା eco system ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ ଆଜିର ଏକ ବଡ଼ ଆହ୍ୱାନ । ଆଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି କୌଶଳ ଓ ଉନ୍ନତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ ପରିବେଶକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ କାରକ ଭାବରେ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି ।

ପାରିଭାଷିକ ଶବ୍ଦାବଳୀ (GLOSSARY)

୧. ପରିବେଶ (Environment) - ବାହ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ମାନ, ଯାହା କି ମନୁଷ୍ୟ, ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ବୃକ୍ଷଲତା ସବୁର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ବିକାଶ ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଶୈଳୀକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

୨. ସଜୀବ (Biotic) - ପୃଥିବୀର ଜୀବନ୍ତ ଉପାଦାନ ମାନ ।

୩. ନିର୍ଜୀବ (abiotic) - ପୃଥିବୀର ନିର୍ଜୀବ ଉପାଦାନ ମାନ ।

୪. ସ୍ଥଳ ମଣ୍ଡଳ (Litho-Sphere) - ପୃଥିବୀର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିଦା ସ୍ତର ବା କଠିନ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ।

୫. ବାୟୁମଣ୍ଡଳ : ପୃଥିବୀକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଗ୍ୟାସୀୟ ସ୍ତର ।

୬. ଜଳମଣ୍ଡଳ (Hydro-Sphere) : ପୃଥିବୀର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ସମସ୍ତ ଜଳସ୍ରୋତର ସ୍ତର ।

୭. ବୃକ୍ଷଲତା (Flora) : କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ସମୟାବଧିରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଗଛ ଲତା ।

୮. ଜୀବଜନ୍ତୁ (Fauna) : କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ସମୟାବଧିରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଜୀବଜନ୍ତୁ ।

୯. ପଶୁପାଳନ (Domestication) : ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଘରୋଇ ଭାବରେ ପୋଷି ସେମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ।

୧୦. ସ୍ଥଳଚର (Terrestrial) : ପୃଥିବୀର ଭୂମି ପୃଷ୍ଠରେ ରହୁଥିବା ଜୀବ ।

୧୧. ଜଳଚର (Aquatic) : ପୃଥିବୀର ଜଳ ଭାଗରେ ରହୁଥିବା ଜୀବ ।

୧୨. ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା (eco-system) : ପରିପାର୍ଶ୍ୱ ଓ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ଟୀପ୍ପଣୀ

୧୩. ବାୟୋମ୍ସ (Biomes) : କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଉଦ୍ଭିଦ, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ପଶୁମାନଙ୍କର ସମୁହ ।

୧୪. ପ୍ରଜାତି (Species) : ଜୀବଜନ୍ତୁ. ବୃକ୍ଷଲତା ତଥା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସମୁହ ଯେଉଁମାନେ ସମାନ ଲକ୍ଷଣ ବହନ କରିଥା'ନ୍ତି ।

୧୫. ରୋଗ ବାହକ (Vector-borne) : ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ବ୍ୟାପିବାରେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ :

100-250 ଶବ୍ଦରେ ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

୧. ପରିବେଶ କ'ଣ ? ଆଲୋଚନା କର ।

୨. ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପରିବେଶର ସଂପର୍କର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାମାନ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

୩. ଜୀବମଣ୍ଡଳ କ'ଣ ? ଜୀବମଣ୍ଡଳର ଦୁଇଟି ଉପ-ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦର୍ଶାଅ ।

୪. ସାମାଜିକ ଜଗତ କ'ଣ ? ଆଲୋଚନା କର ।

୫. ସମାଜ ଉପରେ ପରିବେଶର କୁ-ପ୍ରଭାବ ମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର

୨୨.୧ ୧ - ଫ୍ରେଞ୍ଚମୂଳ

୨ - ଦୁଇ (୨) ଭାଗରେ

୩ - ନିର୍ଜୀବ

୪ - ସଜୀବ

୫ - ଚାରି (୪) ଭାଗରେ

୨୨.୨ ୧ - ସତ୍ୟ

୨ - ମିଥ୍ୟା

୩ - ସତ୍ୟ

୪ - ସତ୍ୟ

୫ - ମିଥ୍ୟା

୨୨.୩ ୧ - ମିଥ୍ୟା

୨ - ମିଥ୍ୟା

୩ - ମିଥ୍ୟା

୪ - ସତ୍ୟ